

Yeni Bir Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya: Gençlerin Siyasal Katılım Deneyimleri

Doç. Dr. Nuri Paşa Özer | ORCID: [0000-0001-9743-2878](https://orcid.org/0000-0001-9743-2878) | E-Posta: npozer@erbakan.edu.tr

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık,
Konya, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/013s3zh21>

Doç. Dr. Enes Bal | ORCID: [0000-0002-6426-9426](https://orcid.org/0000-0002-6426-9426) | E-Posta: ebal@erbakan.edu.tr

Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık,
Konya, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/013s3zh21>

Öz

Bu çalışma, 18–24 yaş arası üniversite öğrencilerinin sosyal medyada gerçekleştirdikleri siyasal etkileşimleri inceleyerek dijital platformların Habermas’ın ortaya koyduğu kamusal alan kavramı bağlamında nasıl işlediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmada yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelerden elde edilen veriler MAXQDA yazılımı aracılığıyla tematik olarak analiz edilmiştir. Bulgular, gençlerin sosyal medyada siyasal içeriklere erişiminin yüksek olmasına rağmen, siyasal aktörlere yönelik güvensizlik, kutuplaşma, linç kültürü, hukuki risk algısı, çevresel baskı ve algoritmik görünürlük gibi unsurlar nedeniyle görüşlerini açıkça ifade etmekte zorlandığını göstermektedir. Bu durum, Habermas’ın kamusal alanın rasyonel tartışma ve özgür ifade koşullarına ilişkin ideal modelinin dijital ortamda tam olarak karşılık bulmadığını ortaya koymaktadır. Sosyal medyadaki bilgi kirliliğini aşmak amacıyla çoklu kaynak doğrulama, teyit siteleri ve resmi hesaplara başvurma gibi stratejiler geliştiren gençler için mizahi, kısa ve bilgilendirici içerikler, siyasal farkındalıklarını ve katılım motivasyonlarını artırıcı bir rol oynamaktadır. Genel olarak çalışma, sosyal medyanın gençler için hem katılım olanakları sunan hem de otosansürü güçlendiren çelişkili bir dijital

kamusal alan niteliği taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Kamusal Alan, Sosyal Medya, Siyasal Katılım, Gençlik, Sessizlik Sarmalı.

Atıf Bilgisi

Özer, N. P. & Bal, E. (2026). Yeni Bir Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya: Gençlerin Siyasal Katılım Deneyimleri. *Türkiye Medya Akademisi Dergisi*, Sayı: 11 (Şubat 2026), 33-62. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818214>

Geliş Tarihi	04.12.2025
Kabul Tarihi	08.02.2026
Yayın Tarihi	28.02.2026
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme * Bu makale, Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan "....." adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir.
Etik Beyan	Bu çalışma ... danışmanlığında ... tarihinde sunduğumuz/tamamladığımız ... başlıklı yüksek lisans/doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Yazar Katkıları	Nuri Paşa Özer (%50) Enes Bal (%50)
Etik Komite Onayı	Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 19.09.2025 tarihli 2025/804 sayılı kararıyla gerekli etik izinler alınmıştır. Ayrıca, çalışmada Helsinki Bildirgesi'ndeki araştırma ilkelerine bağlı kalınmıştır.
Benzerlik Taraması	Yapıldı - Turnitin
Etik Bildirim	admin@turkiyemedyaakademisi.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Social Media as a New Public Sphere: Young People's Experiences of Political Participation

Assoc. Prof. Dr. Nuri Paşa Özer | ORCID: 0000-0001-9743-2878 | E-Posta: npozer@erbakan.edu.tr

Faculty of Social and Human Sciences, Department of Public Relations and Advertising, Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Enes Bal | ORCID: 0000-0002-6426-9426 | E-Posta: ebal@erbakan.edu.tr

Faculty of Social and Human Sciences, Department of Public Relations and Advertising, Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye

ROR ID:

Abstract

This study aims to examine the political interactions of university students aged 18–24 on social media and reveal how digital platforms function within the context of Habermas' concept of the public sphere. Conducted using a qualitative research approach, the data obtained from in-depth interviews were analysed thematically using MAXQDA software. The findings show that despite young people's high access to political content on social media, they find it difficult to express their views openly due to factors such as distrust of political actors, polarisation, lynch culture, perceived legal risks, peer pressure, and algorithmic visibility. This situation reveals that Habermas' ideal model of the public sphere, with its conditions for rational discussion and free expression, is not fully realised in the digital environment. For young people who develop strategies such as multi-source verification, fact-checking sites, and consulting official accounts to overcome information pollution on social media, humorous, short, and informative content plays a role in increasing their political awareness and motivation to participate. Overall, the study demonstrates that social media constitutes a contradictory digital public sphere for young people, offering opportunities for participation while simultaneously reinforcing self-censorship.

Keywords

Digital Public Sphere, Social Media, Political Participation, Youth, Spiral of Silence.

Citation

Özer, N. P. & Bal, E. (2026). Social Media as a New Public Sphere: Young People's Experiences of Political Participation. *Journal of Türkiye Media Academy*, 11 (February 2026), 33-62

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18818214>

Date of Submission	04.12.2025
Date of Acceptance	08.02.2026
Date of Publication	28.02.2026
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Author Contribution	Nuri Paşa Özer (%50) Enes Bal (%50)
Ethical Approval	The necessary ethical permissions were obtained with the decision of Necmettin Erbakan University Scientific Research Ethics Committee of Social and Human Sciences dated 19.09.2026 and numbered 2025/804. In addition, the study adhered to the research principles of the Declaration of Helsinki.
Plagiarism Checks	Yes – Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	admin@turkiyemedyaakademisi.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

Giriş

Habermas'ın (2004) ortaya koyduğu biçimiyle kamusal alan, yurttaşların ortak sorunları rasyonel müzakere yoluyla tartıştıkları, devlet otoritesinden kısmen bağımsız bir iletişim alanı olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda kamusal alan, yalnızca bireylerin toplumsal ve siyasal konularda görüş alışverişinde bulunmalarını sağlayan bir mekânın ötesine geçerek toplumsal kuralların, değerlerin ve kamuoyunun biçimlendiği bir ortam olarak da görülmektedir. Habermas'ın bu yaklaşımı, demokratik toplumlarda siyasal katılımın ve kamusal tartışmanın önemine dikkat çekerken, kavramın sınırlarını ve işleyiş biçimlerini de tartışmaya açmıştır. Sonrasında Fraser (1990) ve Benhabib (1992) gibi düşünürler, kamusal alanı daha çeşitliliğe dayalı bir bakış açısıyla yorumlayarak farklı sosyal grupların ve marjinal seslerin de bu alanda konumlanabileceğini vurgulamışlardır. Bu yolla kamusal alan, yalnızca bir müzakere mekânı olmanın ötesine taşınarak toplumsal eşitlik, temsil ve katılım bağlamında yeniden yorumlanmıştır. Türkiye özelinde ise kamusal alan tartışmaları Mardin (2017) ve Göle (1991) gibi düşünürler aracılığıyla yerel bir bağlama taşınmış ve sosyal yapı, kültürel normlar ile devlet-din ve toplum ilişkilerinin kamusal alan üzerindeki etkileri çok yönlü olarak ele alınmıştır.

Habermas'a (2004, s. 96-97) göre kamusal alanın ve kamuoyu kavramının 18. yüzyılda ortaya çıkması rastlantı değildir. Bu dönem, feodal yapının iyice zayıflamasıyla birlikte bireysel özgürlüklerin ve kamusal tartışmaların kurumsallaşmaya başladığı bir döneme denk gelmektedir. Burjuva toplumunun yükselişiyle birlikte bireyler, devletin faaliyetlerini ve müdahalelerini sorgulayan, eleştiren ve yönlendiren bir kamusal bilinç geliştirmeye başlamışlardır. Bu süreç, demokratik denetimin temelini oluşturmaktadır. Kamusal alan, böylece yalnızca yöneticilerin değil, yönetilenlerin de söz hakkına sahip olduğu bir toplumsal uzam haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesi ve teknolojinin gelişmesi kamusal alanı genişletirken fikirlerin serbestçe dolaşımını, farklı seslerin daha gür biçimde çıkmasını ve eleştirel söylemlerin çoğalmasını beraberinde getirmiştir.

Günümüzde dijital teknolojilerin sunduğu yeni katılım biçimleri, bu tarihsel sürecin devamı olarak değerlendirilmektedir. Dijital teknolojiler içinde özellikle sosyal medya, bireylerin siyasal katılımını yeniden biçimlendiren “yeni bir kamusal alan” olarak öne çıkmaktadır. Dijitalleşmenin hızlanmasıyla birlikte sosyal medyanın günlük yaşamın merkezi bir noktasına konuşlanması, bu sanal platformların modern kamusal alan işlevi görebileceği fikrini güçlendirmiştir. Araştırmalar, sosyal medyanın ifade özgürlüğü ve katılımcılık gibi kamusal alanın bazı temel özelliklerini barındırdığını göstermektedir. Ancak neoliberal politikalar ve iktidar ilişkileri, bireylerin davranışlarını anlamada farklı perspektiflerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu

nedenle sosyal medya, bir yönüyle politik ve toplumsal katılımı destekleyen bir mecra olarak görülürken diğer yönden yapısal ve ideolojik birtakım etmenler nedeniyle de sınırlı bir alan olarak değerlendirilmektedir (Gümüş, 2023, s. 21).

Sosyal medya, bireylere düşüncelerini ifade etme, toplumsal gündemleri takip etme ve diğer bireylerle etkileşim kurma imkânı sunarak katılımı artırıcı bir rol üstlenmektedir. Öte yandan, algoritmalar, içeriklere müdahaleler ve ideolojik yönlendirmeler, bireylerin bilgiye erişimini ve tartışma özgürlüğünü sınırlayabilmektedir. Böylesi bir durum da sosyal medyanın tamamen bağımsız ve özgür bir kamusal alan hâline gelmesinin önünde bir bariyer oluşturmaktadır. Nitekim literatürde sosyal medyanın politik, kültürel ve toplumsal alana yönelik etkileri, bu mecraların toplumsal dinamikleri hem mobilize eden hem de durağanlaştıran paradoksal doğası ekseninde tartışılmaktadır. Nitekim mevcut çalışmalar, dijital alanın sunduğu imkânlar ile yarattığı kısıtlar arasındaki bu gerilimli ilişkiyi farklı kuramsal perspektiflerle ele almaktadır. Bu çalışmada ise dijital çağın dinamik kuşağı olarak görülen gençlerin sosyal medya aracılığıyla kamusal alan deneyimlerini nasıl yaşadıkları ve bu deneyimlerin siyasal katılım süreçlerini nasıl şekillendirdiği mercek altına alınmaktadır. Nitel araştırma tasarımıyla elde edilen veriler ışığında, gençlerin sosyal medyayı bir katılım mecrası olarak hangi motivasyonlarla ve ne tür deneyim süreçleri üzerinden kurguladıkları farklı boyutlarıyla ortaya konmaktadır.

1. Bir Dijital Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya ve Siyasal Katılım Pratikleri

Kamusal alan kavramı, modern toplumsal yaşamın en önemli tartışma konularından birini oluşturmaktadır. En genel anlamıyla kamusal alan, yurttaşların ortak ilgi alanlarına ilişkin meseleleri rasyonel müzakere yoluyla tartıştıkları, bu tartışmaların ise çoğu zaman çatışma ve uzlaşma arayışı içinde şekillendiği bir iletişim alanına karşılık gelmektedir (Dean, 2003, s. 95). Kamusal alan, yalnızca devletin ya da özel çıkar gruplarının etkisinden bağımsız değil, aynı zamanda yurttaşların eleştirel muhakeme yetilerini kullanabildikleri özgür bir tartışma zemini olarak da görülmelidir. İdeal kamusal alanın oluşmasını mümkün kılan en temel unsurlar arasında, her bireyin bilgiye erişim hakkına sahip olması ve görüşlerini serbestçe ifade edebilmesi gelmektedir. Bu nedenle kamusal alan, yalnızca fiziksel bir mekândan ibaret değildir. Mekânın ötesinde, toplumsal uzlaşıların ve eleştirel aklın üretildiği bir etkileşim ortamıdır (Habermas, 2004, s. 95-96).

Kamusal alanın tarihsel gelişimini değerlendirirken Habermas, özellikle 18. yüzyıl Avrupa'sında, yurttaşların toplumsal meseleleri tartışmak üzere bir araya geldikleri fiilî bir kamusal alanın var olduğunu belirtir. Bu dönemde kamusal alan, bireylerin siyasal kararlar üzerinde etkili olabildiği bir müzakere zemini olarak işlev görmüş, yani

sıra kafeler, kulüpler ve salonlar, kamusal tartışmaların yürütüldüğü temel mekânlar olarak öne çıkmıştır. Matbaanın icadı ve basının yaygınlaşmasıyla birlikte bireyler, düşüncelerini toplumsal dolaşıma sokma ve kamuoyunu şekillendirme imkânı elde etmişlerdir. Ancak 19. yüzyıla gelindiğinde sanayi kapitalizminin yükselişiyle birlikte burjuva sınıfı kamusal alan üzerinde belirleyici bir konuma gelmiştir. Medyanın ve siyasetin ticarileşmesi, bu alanın eleştirel niteliğini zayıflatmış; yurttaşların aktif katılımı yerini pasif bir izleyiciliğe bırakmıştır (Yaylagül, 2016, s. 112).

Tarihsel süreçte kamusal alan, toplumun tüm kesimlerini eşit biçimde kapsayamamış, katılım sınırlı ve belirli toplumsal kurallara bağlı kalmıştır. Günümüzde ise kitle iletişim araçlarının ve dijital platformların yaygınlaşması, kamusal ve özel alan arasındaki sınırların giderek daha geçirgen hâle gelmesini sağlamıştır. Bu değişim, bireylerin dijital ortamda daha görünür olmasına ve toplumsal meseleler üzerinde söz sahibi olmalarına imkân tanımıştır. Böylece dijital kamusal alan, geleneksel kamusal alanın sınırlarını aşan, katılım ve etkileşim açısından daha kapsayıcı bir ortam sunmaktadır (Avcil, 2021, s. 93). Bir diğer ifadeyle, Jürgen Habermas'ın mekân merkezli kamusal alan yaklaşımı, medya ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte medyanın dönüşümüne koşut bir değişime uğramıştır (Bekiroğlu & Şen, 2025, s. 11).

Dijitalleşmenin en önemli yansımalarından biri olarak sosyal medya platformlarının yaygın olarak benimsenmesi, insanların iletişim kurma, bilgi edinme ve toplumsal katılım biçimlerini köklü bir biçimde dönüştürmüştür. Özellikle siyasal katılım bağlamında, sosyal medya, insanların görüşlerini dile getirebilecekleri, kendi bakış açılarını paylaşan diğer kişilerle bağlantı kurabilecekleri ve aktivizme katılabilecekleri yeni bir alan olarak ortaya çıkmıştır (Alodat vd., 2023). Bu dönüşüm, geleneksel medya kanallarının siyasal bilgi sağlama rolü ile sosyal medyanın sunduğu hızlı ve etkileşimli bilgi akışı arasındaki farkları daha belirgin hâle getirmektedir. Geleneksel medya uzun yıllar boyunca politik bilgi akışının başlıca aracı olmuşken, günümüzde internet tabanlı sosyal medya platformları bu işlevi giderek daha fazla üstlenmektedir (Bal & Delal, 2019, s. 118).

Nitekim sosyal medya, geleneksel medyaya kıyasla bilgiye erişimde hız, çeşitlilik ve etkileşim imkânı sunarken kullanıcıların siyasal olaylar ve karar süreçleri hakkında bilgi edinme ihtiyaçlarını daha esnek ve kişiselleştirilebilir bir biçimde karşılamaktadır. Buna karşılık, sosyal medya platformlarının sağladığı bu kolay ve yoğun katılım biçimi, temsil, liderlik ve kurumsal siyaset pratiklerine yönelik güvensizliği derinleştirerek siyasal taleplerin uzun vadeli ve kurumsal çıktılara dönüşmesini zorlaştırabilmektedir (Tüfekçi, 2014, s. 205-207). Ayrıca sosyal medya, siyasal katılımın niteliğini zayıflatmış ve bireyleri yüzeysel etkileşimlere yönettği için de eleştiri oklarının merkezinde yer almaktadır. Bu mecradaki beğeni, paylaşım ve kısa yorumlar üzerinden işleyen etkileşim biçimleri, siyasal ilgiyi derinleştirmek yerine

anlık tepkilerle sınırlandırırken politik alana katılımı da “sembolik görünürlük” düzeyine indirgemektedir. Netice olarak bu paradoks içeren fonksiyonlardan hareketle, sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkisinin çift yönlü olduğu söylenebilir. Sosyal medyanın bu çift yönlü yapısı, toplumsal yaşamda bireylerin siyasal konulara katılımında ya da siyasetten uzaklaşmasında çok boyutlu ve sofistike bir etki yaratmaktadır (Bal, 2025, s. 230). Dolayısıyla sosyal medyanın kamusal ve politik alana katılımı arttırıcı olumlu yönleri kadar demokratikleşmeyi tehdit eden boyutlarının da dijital kamusal alan tartışmaları içinde değerlendirilmesi önem arz etmektedir (Şen ve Taş, 2021, s. 84).

2. Yöntem

Bu çalışma, 18–24 yaş arası üniversite öğrencilerinin sosyal medyada yürüttükleri siyasal etkileşim biçimlerini inceleyerek bu mecraların gençler için nasıl “yeni bir kamusal alan” işlevi gördüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, genç kullanıcıların sosyal medyada karşılaştıkları politik içeriklere ilişkin ilgi, güven, ifade eğilimleri, çekinceleri ve katılım motivasyonlarının hangi dinamiklerle şekillendiğini anlamaktır. Özellikle güvensizlik, kutuplaşma, linç kültürü, algoritmik görünürlük, hukuki risk algısı ve çevresel baskı gibi unsurların gençlerin siyasal katılım pratiklerini nasıl sınırlandırdığı araştırmanın keşfetmeye çalıştığı bir diğer problemidir.

Araştırma yalnızca üniversite öğrencilerini kapsamakta ve nitel görüşmelerden elde edilen bağlamsal veriler üzerine kurulmaktadır. Veriler katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilmiştir. Ayrıca katılımcı yanıtları beyan temelli olduğundan, çevrimiçi davranışların tamamını doğrudan yansıtmayabilir.

Araştırmanın örneklemini, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş farklı bölümlerde öğrenim gören 18–24 yaş arası 8 kadın ve 8 erkek olmak üzere toplam 16 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar siyasetle ilgisi yüksek, orta ve düşük bireylerden oluşacak şekilde çeşitlendirilmiş, böylece gençlik grubundaki farklı siyasal konumlanmalar çalışmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca araştırma, 19.09.2025 tarihli ve 2025/804 karar numaralı Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanmıştır. Veriler 15 Ekim–15 Kasım 2025 tarihleri arasında katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler, katılımcıların açık rızası alınarak bir ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış ve elde edilen ses kayıtları daha sonra transkript edilerek analiz sürecine hazır hâle getirilmiştir.

Çalışma, nitel araştırma yöntemi üzerinden tasarlanmış olup veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler tercih edilmiştir. Derinlemesine görüşme, yüz yüze veya çeşitli araçlar üzerinden (mail, telefon vb.) uygulanabilen nitel

bir veri toplama tekniğidir. Nitel çalışmalarda sıklıkla başvurulmuş bu teknik, araştırmacı ile görüşmeci arasındaki sosyal etkileşim ve iletişime bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Derinlemesine görüşmede temel amaç, görüşlerine başvurulmuş kişinin düşüncelerini, algılarını ve deneyimlerini ortaya çıkarabilmek ve daha detaylı yeni bilgilere ulaşabilmektir (Uslu & Demir, 2023, s. 289). Derinlemesine görüşmeler, “yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme” olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu çalışmada tercih edilen yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniği ise önceden sorulması planlanan sorularla birlikte görüşmenin akışına göre farklı soruların da eklenerek konuşmanın daha esnek ve kapsamlı hale gelmesi mantığına yaslanmaktadır (Türnüklü, 2000, s. 547).

Araştırmada gerçekleştirilen görüşmeler, gençlerin siyasal içeriklere yönelik tutumları, paylaşım pratikleri, risk ve imaj kaygıları, güven algıları, doğrulama stratejileri ve siyasal çağrılara katılım davranışları üzerine odaklanan sorular üzerinden yapılandırılmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA programına aktararak içerik analizi, kodlama ve tematik analiz teknikleriyle çözümlenmiştir. Analiz sürecinde gençlerin siyasal katılımı artıran ve azaltan unsurlar, dijital risk algısı, otosansür mekanizmaları, içerik tercihleri ve katılım motivasyonları bütüncül olarak değerlendirilmiştir.

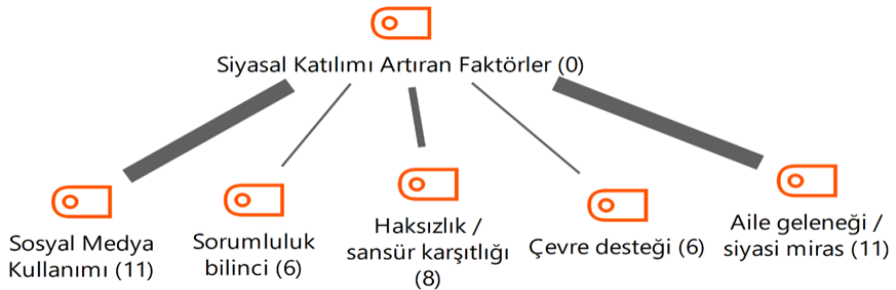
Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu araştırma, aşağıda yer alan en temel üç soruya cevap aramak üzere gerçekleştirilmiştir:

Araştırma Sorusu-1: Gençlerin siyasal katılımını etkileyen en önemli faktörler nelerdir?

Araştırma Sorusu-2: Gençler, sosyal medyada karşılaştıkları siyasal içerikler arasında en çok hangi konulara ilgi göstermektedir?

Araştırma Sorusu-3: Gençler, sosyal medyada yer alan siyasal içerikleri rahatça paylaşabilmekte midir?

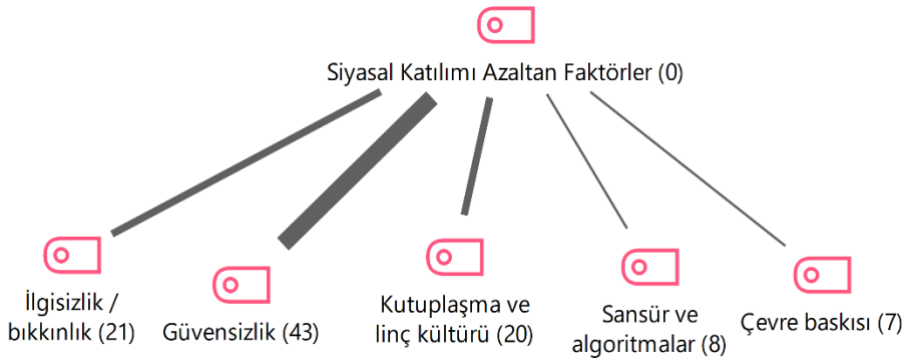
3. Uygulama

Görsel 1. Siyasal Katılımı Artıran Faktörler

Siyasal katılımı artıran faktörler ana kategorisi altında gençlerin siyasal katılımını güçlendiren etkenler toplanmıştır. Bu faktörler, “aile geleneği/siyasi miras” (siyasete aileden gelen alışkanlık veya yönelim, 11 referans), “sorumluluk bilinci” (vatandaşlık görevi ve bilinç, 6 referans), “haksızlık ve sansür karşıtlığı” (adaletsizliğe karşı çıkma motivasyonu, 8 referans), “çevre desteği” (arkadaş veya çevrenin cesaretlendirici etkisi, 6 referans) ve “sosyal medya kullanımı” (sosyal medyanın sağladığı imkanlar sayesinde katılımın kolaylaşması, 11 referans) şeklinde kodlanmıştır. Bu kodlar, aile ve yakın çevreden gelen siyasi birikim ile bireysel değerlerin (adalet duygusu, sorumluluk) yanı sıra dijital platformların sunduğu katılım fırsatlarının gençlerin siyasetle ilgilenme ve katılım kararlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Bu bulgular, gençlerin siyasal katılımı artıran motivasyonlarını açıklamaktadır. Söz konusu faktörler, sosyal medya kullanımının etkisini ve aileden gelen motivasyonların etkili olduğunu göstermektedir. Sosyal medyanın sık kullanımı siyasal katılımı artırmakta ve gençlerin siyasal mesajlara daha fazla maruz kalmalarına neden olmaktadır. Dahası, bu durum Habermas’ın (2017) kamusal alan kuramına göre okunduğunda, gençler için sosyal medyanın alternatif bir kamusal alan işlevi gördüğü ileri sürülebilir. Bunun yanı sıra gençlerin sosyal medyayı etkin kullanımı, bu sınırlı kamusal alanı aşarak seslerini duyurma potansiyeli taşımaktadır.

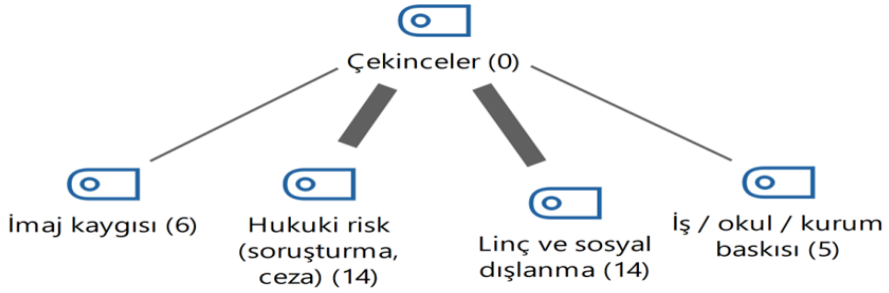

Görsel 2. Siyasal katılımı azaltan faktörler

Siyasal katılımı azaltan faktörler teması, gençlerin siyasal katılımını engelleyen veya azaltan unsurları bir araya getirmektedir. Bu başlık altında beş ana kod tanımlanmıştır: “İlgisizlik/bıkkınlık” (siyasete karşı genel kayıtsızlık veya usanmışlık hissi, 21 referans), “güvensizlik” (siyaset kurumuna ve aktörlerine duyulan güven eksikliği, 43 referans), “kutuplaşma ve linç kültürü” (siyasal ortamın sert kutuplara ayrılması ve farklı görüşe saldırganlık, 20 referans), “sansür ve algoritmalar” (dijital platformlardaki ifade sınırlamaları ve filtre balonları, 8 referans) ve “çevre baskısı (aile, arkadaş veya toplum baskısıyla siyasetten uzak durma, 7 referans). Bu kodlar, gençlerin bir kısmının siyasetle aktif ilgilenmemesinin nedenlerini ortaya koyar niteliktedir.

Güvensizlik kodu, gençlerin mevcut siyasal aktörlere veya genel olarak siyasete dair güven eksikliğini ifade etmektedir. İlgisizlik ile ilgili alınan cevaplarda bazı katılımcılar, siyasete ilgilerinin çok fazla olmadığını dile getirirken bir kısmı da yoğun gündemlerden ve yorucu siyasi diyaloglardan bıktıkları için siyasete ilgisiz olduklarını dile getirmiştir. Kutuplaşma ve linç kültürü özellikle sosyal medyada farklı görüş belirtenlere karşı hemen hakaret ve dışlama girişimlerinin olması nedeniyle gençlerin tartışmalardan uzak durmasını ifade etmektedir. Sansür ve algoritmalar ise gençlerin bazı konularda görüş beyan etmekten çekinmesine neden olmaktadır. Bu kod güvensizlik kodu ile yakın bir ilişkidir, siyasete güven duymayan kişiler aynı zamanda sansür ihtimalinden de bahsetmiştir. Bazı katılımcılar algoritmaların kişilerin düşüncelerini görünür kılmadığını, bu yüzden siyasal katılımı bulunduklarını ifade etmişlerdir. Çevre baskısı ise aile veya sosyal çevrenin politik söylemlere karşı olumsuz tepkilerinin gençlerin ifade ve katılım isteğini bastırması anlamına gelebilir.

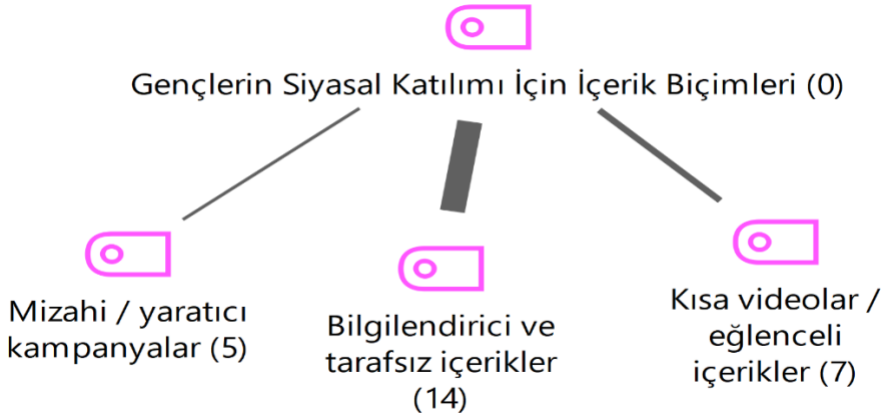
Bu azaltıcı faktörler arasında hem nedensel hem de pekiştirici ilişkiler bulunmaktadır. Örneğin güvensizlik duygusu, gençlerde ilgisizlik ve bıkkınlığı tetikleyebilir. Eğer gençler, siyasette bazı şeylerin dürüstçe işlemediğine inanıyorsa, zamanla politik gelişmelere ilgisini yitirebilirler. Bunun yanı sıra politik anlamdaki kutuplaşma ve güvensizlik hissi birlikte düşünüldüğünde gençleri pasifleştirebileceği ön görülebilir. Aynı minvalde çevre baskısı ile sansür unsurları birleşerek gençlerde otosansür mekanizmasının ortaya çıkmasına neden olabilir. Aileden veya iş çevresinden gelebilecek tepkilerle sansür riskini bilen gençler, politik söylemlerden ve eylemlerden uzak durma yolu izlemektedir. Bu durum, Noelle-Neumann'ın (1984) Sessizlik Sarmalı kuramında ortaya koyduğu tezlerle büyük ölçüde örtüşmektedir. Çoğunluğun onaylamadığı görüşleri dile getirme korkusu, bireyler üzerinde bir baskı oluşturur ve onların fikirlerini açıklayamamalarına neden olur. Bu bağlamda, gençler toplumsal çevrelerinden gelen onaylanmama korkusu nedeniyle düşüncelerini geri planda tutarak görünür olmaktan kaçınmaktadır. Dolayısıyla, çevre baskısı ve sansür unsurlarının birleşimi, gençlerde yalnızca bireysel düzeyde otosansür davranışını teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal düzeyde farklı fikirlerin dolaşımını da sınırlandırır. Bunun sonucunda azınlıkta kalan görüşler kamusal alanda görünmez hale gelirken, çoğunluğun fikri giderek daha baskın ve sorgulanamaz olur. Böylece, bireyler fikirlerini ifade etmedikçe sessizlik büyür ve bu döngü kendi kendini yeniden üreten bir mekanizmaya dönüşür.

Görsel 3. Siyasal katılımда çekinceler

Çekinceler teması, gençlerin sosyal medyada siyasal görüşlerini açıkça ifade etmeme nedenlerini, yani suskun kalma konusundaki başlıca kaygılarını sınıflandırmaktadır. Dört ana çekince şu şekilde kodlanmıştır: “İmaj kaygısı” (kişinin siyasi paylaşım yapması halinde imajının zedelenmesinden veya aşırı politik damgası yemekten korkması, 6 referans), “hukuki risk” (paylaşımlar nedeniyle yasal işlem görme veya cezalandırılma endişesi, 14 referans), “linç ve sosyal dışlanma” (farklı görüş ifade ettiğinde çevrim içi linç kampanyalarına veya gerçek hayatta dışlanmaya maruz kalma korkusu, 14 referans) ve “iş/okul/kurum baskısı” (çalışılan işyerinden atılma, okulda disiplin görme veya bağlı olduğu kurumdaki üstler tarafından cezalandırılma endişesi, 5 referans). Bu çekinceler, gençlerin otosansür uygulamasına yol açan temel sebepleri ortaya koymaktadır. Görüşmelerde gençler, sosyal medyada siyasi fikir beyan etmekten kaçındıklarını çünkü bunun akademik veya mesleki kariyer planlarına zarar verebileceğini belirtmişlerdir. Bu çekinceler bir bütünün parçaları gibidir ve genellikle bir arada etki gösterir. Örneğin linç ve sosyal dışlanma korkusu ile imaj kaygısı yakından ilişkilidir. Sosyal medyada büyük bir kitle tarafından hedef alınıp aşağılanmaktan korkan bir genç, aynı zamanda kendi imajının zarar göreceğinden de endişe eder. Özellikle toplumsal normların dışında kalan veya marjinalize edilebilecek görüşlere sahip gençler, ötekileştirilme ve imajlarını koruma içgüdüsüyle suskun kalabilirler. Linç kültürü ile hukuki risk de birbirini tamamlayan bir şekilde işler ve sessizlik sarmalını giderek güçlendirir.

Çekinceler temasının kuramsal arka planı büyük ölçüde Sessizlik Sarmalı ve ifade özgürlüğü/otosansür literatürüne dayanmaktadır. Noelle-Neumann’ın (1984) bahse konu teorisi, bireyin hâkim görüşten sapıyorsa suskun kalma eğilimine girdiğini söyler, elde edilen bulgular bu teoriyi dijital bağlamda doğrular niteliktedir. Gençler, sosyal medya gibi görünürde özgür bir mecrada bile, eğer algılanan çoğunluğun fikrine aykırı bir görüşleri varsa veya riskli bir konuya paylaşmamayı seçmektedirler.

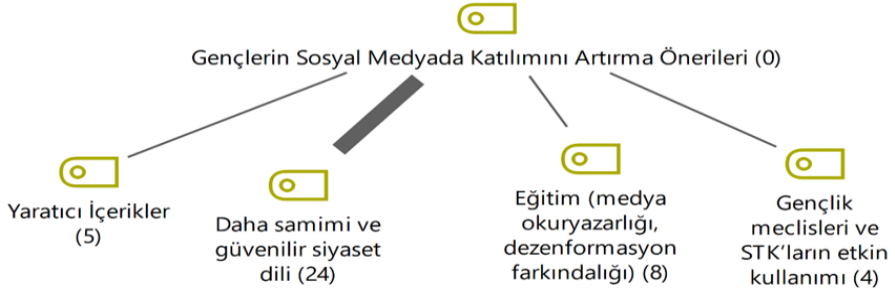
Görsel 4. Gençlerin siyasal katılımı için içerik biçimleri

Bu tema, genç katılımcıların sosyal medyada karşılıklarına çıktığında onları siyasal katılıma teşvik edebilecek içerik formatlarını tanımlamaktadır. Başka bir deyişle, “Nasıl siyasi içerikler gençlerin ilgisini çeker ve onları katılıma yöneltir?” sorusuna verilen yanıtlar kodlanmıştır. Üç ana kod belirlenmiştir: “Mizahi/yaratıcı kampanyalar” (politik mesajı esprili, yaratıcı yollarla veren kampanya ve paylaşımlar, 5 referans), “bilgilendirici ve tarafsız içerikler” (objektif, güvenilir bilgi sunan ve propaganda kokmayan paylaşımlar, 14 referans) ve “kısa videolar / eğlenceli içerikler” (özellikle video formatında, sıkmadan bilgi veren veya dikkat çeken kısa içerikler, 7 referans). Katılımcılar, gençlerin klasik, uzun ve sıkıcı politik metinlerdence, görsel işitsel yönden zengin ve eğlenceli içeriklere daha çok ilgi duyduklarını vurgulamışlardır. Örneğin birkaç katılımcı, mizah içerikli siyasi eleştirilerin (karikatürler, meme’ler, esprili tweetler vs.) gençler arasında daha fazla yayıldığını ve tartışma başlattığını gözlemlediklerini paylaşmıştır. Bununla birlikte tarafsız ve bilgi dolu içeriklerin artırılması hususunda fikir beyan eden katılımcılar olmuştur. Gençler, didaktik olmayan ama güvenilir bilgi içeren paylaşımların siyasal katılımı artıracağına dair fikir beyan etmişlerdir. Kısa videoların (ör. TikTok, Reels) gençlerin dikkatini daha iyi çekebileceği konusu özellikle vurgulanmıştır.

Bu üç içerik biçimi aslında birbiriyle örtüşen stratejilere işaret etmektedir. Mizahi/yaratıcı kampanyalar, çoğu zaman kısa ve eğlenceli video içerikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani esprili bir siyasi mesaj genellikle kısa video ya da görsel olarak sunulabilmektedir, böylece mizah kodu ile kısa içerik kodu birleşmektedir. Bilgilendirici ve tarafsız içerik ile yaratıcı içerik de bir araya gelebilir. Yaratıcı infografikler veya anlaşılır dil kullanan animasyonlu videolar hem bilgi verip hem ilgi çekici olabilir. Katılımcılar, bol sloganlı ve tek taraflı partizan propagandalardansa, objektif verilere dayalı ama sunum tekniği yaratıcı paylaşımların daha etkili olduğunu

belirtmiştir. Görüldüğü gibi üç kod da tek bir içerikte birleşebilir: Kısa, eğlenceli, yaratıcı ve doğru bilgi içeren bir paylaşım, gençlerin en çok etkileşim vereceği format olarak karşımıza çıkmaktadır. İlişkisel olarak, mizah gençlerin dikkatini çekmede, tarafsız bilgi güvenlerini kazanmada, kısa/eğlenceli format ise içerikte kalmalarını sağlamada etkilidir. Bu unsurlar birlikte çalıştığında, bir siyasi içerik viral olabilir ve belki de gençleri bir kampanyaya katılmaya ikna edebilir.

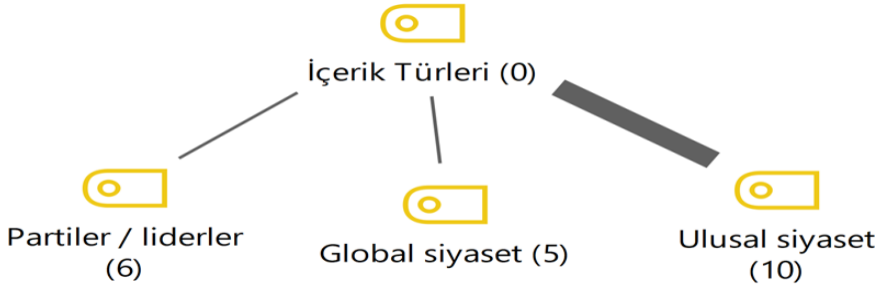
Gençler yeni medya içeriklerine yönelik farklı bir kullanım alışkanlığına sahip oldukları için eğlence odaklı sosyal medya kullanımı onların siyasal katılımını artırabilir. İyi tasarlanmış eğlenceli içeriklerin farkındalık yaratma potansiyeli yüksek görülmektedir. Gençler, sıkıcı buldukları geleneksel siyasi içerikleri tüketmeyi tercih etmezken TikTok gibi platformlarda popüler olan politik hiciv videolarıyla siyasal konulara daha çok ilgi gösterebilmektedir.

Görsel 5. Gençlerin Sosyal Medyada Katılımını Artırma Önerileri

Bu tema, gençlerin sosyal medya aracılığıyla siyasal katılım düzeylerini artırmak için ileri sürdükleri önerileri ve çözüm fikirlerini kapsamaktadır. Bir anlamda, “Ne yapılırsa gençler siyasete daha çok katılır?” sorusuna yanıt niteliğindeki kodları içermektedir. Bu tema altında dört ana kod belirlenmiştir: “Yaratıcı içerikler” (gençlerin diline ve ilgisine uygun, yenilikçi ve dikkat çekici sosyal medya içerikleri üretmek, 5 referans), “daha samimi ve güvenilir siyaset dili” (resmi ve klişe söylemler yerine gençlerle içten bir üslupla iletişim kurmak, güven telkin eden bir dil kullanmak, 24 referans), “eğitim (medya okuryazarlığı & dezenformasyon farkındalığı)”, (gençlere yönelik dijital okuryazarlık, doğru bilgiye erişim ve sahte haberi ayırt etme eğitimleri düzenlemek, 8 referans) ve “gençlik meclisleri ve STK’ların etkin kullanımı” (gençlere söz hakkı veren yerel/genel gençlik meclislerini güçlendirmek, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla gençleri karar alma mekanizmalarına çekmek, 4 referans). Bu kodlar, gençlerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak geliştirdikleri somut önerileri yansıtmaktadır. Bu kodlar arasındaki en yüksek frekansa sahip olan samimi ve güvenilir siyaset dili (24), gençlerin mevcut siyasi iletişimden ne kadar uzaklaştığının göstergesi olarak yorumlanabilir.

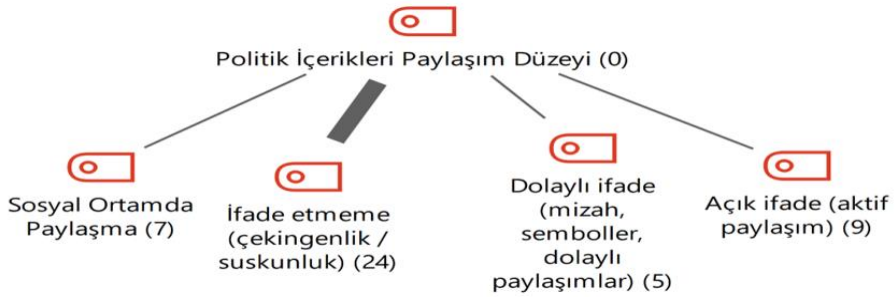
Öneriler incelendiğinde, kodlar arasında tamamlayıcı bir ilişki olduğu görülmektedir. Yaratıcı içerikler ile samimi/güvenilir dil aslında birlikte ele alındığında etkili olacak bir strateji olarak görülebilir. Gençler yaratıcı kampanyalar isterken aynı zamanda bu kampanyaların samimi bir tonda yapılmasını beklemektedirler. Yani siyasal söylemlerde sadece yaratıcı olmak yetmez, aynı zamanda güven vermek de önemli bir unsurdur. Eğitim boyutunda ise medya okuryazarlığı yüksek, dezenformasyona karşı bilinçli gençler, yaratıcı ve samimi içerikleri takdir edip buna güvenebilirler. Gençlik meclisleri ve STK'lar kodu ise diğer kodlardan biraz farklı olarak daha kurumsal bir öneridir fakat bu kategorideki diğer kodlarla doğrudan bağlantılıdır. Etkin gençlik meclisleri demek, gençlerin kendi yaratıcı içeriklerini üretip samimi bir dille konuşabilecekleri platformlara sahip olması demektir. Gençlik meclisleri sosyal medyada aktif olursa, gençlerin sesi yine gençler tarafından, yaratıcı ve güvenilir bir biçimde duyurulabilir. Yani bu kod, diğer üç kodun kurumsal alandaki uygulamasını temsil ediyor denebilir.

Görsel 6. Siyasal iletişimde içerik türleri

İçerik türleri teması, gençlerin sosyal medyada karşılaştıkları siyasal içerik konuları arasında hangilerine daha fazla ilgi duyduklarını göstermektedir. Görüşme bulgularında üç ana kod ön plana çıkmıştır: “Ulusal siyaset” (Türkiye iç siyasetindeki gelişmeler, hükümet-muhalefet tartışmaları, yerel politik olaylar, 10 referans), “partiler/liderler” (siyasi partiler, politik figürler ve liderlerin faaliyetleri, açıklamaları; 6 referans) ve “global siyaset” (dünya genelindeki politik gelişmeler, uluslararası ilişkiler, küresel olaylar, 5 referans). Elde edilen dağılıma göre gençlerin en çok Türkiye’deki siyasi olaylar dikkatini çekmektedir. Bunu takiben parti politikaları ve liderler ikinci sırada gelmektedir. Özellikle seçim dönemlerinde liderlerin söylemleri, parti tartışmaları gençler tarafından kısmen takip edilmektedir. Global siyaset ise son sırada yer almaktadır. Bu bağlamda gençlerin dünya politikasına tamamen kayıtsız oldukları söylenemez ancak öncelikleri daha çok ulusal konular olarak gözükmektedir.

Habermas'ın (2017) kamusal alan teorisi açısından bakılırsa, gençler kamusal konuları takip eden bir kitle olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijital çağda haber kaynağı çeşitlendiği için, gençlerin ulusal ve küresel haberlere erişimi sosyal medya aracılığıyla gerçekleşmektedir. Gençler daha çok ülke gündemi ve iç siyasetle ilgilendiklerini dile getirmiştir. Özellikle seçim dönemleri daha çok partiler ve liderleri takip ettiklerini söylemişlerdir. Global siyaset konusu ise dönemsel olarak takip edilen bir alan olarak belirtilmiştir.

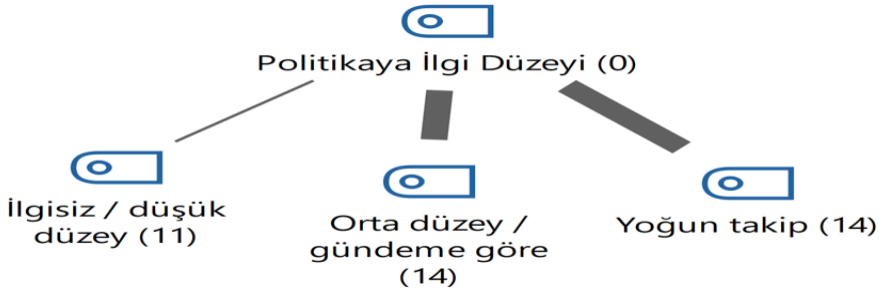

Görsel 7. Politik İçerikleri Paylaşım Düzeyi

Politik içerikleri paylaşım düzeyi teması, gençlerin siyasal görüş ve içerikleri ne ölçüde açıkça paylaştıklarını veya paylaşmaktan kaçındıklarını sınıflandırmaktadır. Bu tema altında gençlerin davranışları dört temel düzeyde kodlanmıştır: “ifade etmeme (çekingenlik/suskunluk)” (hiçbir platformda siyasi görüş ifade etmemek veya siyasi içerik paylaşmamak, 24 referans), “dolaylı ifade” (görüşünü doğrudan söylemek yerine mizah, ironi, alıntı, şarkı sözü, sembol gibi dolaylı yollarla ima ederek ifade etmek, 5 referans) ve “açık ifade” (aktif paylaşım) (kendi adıyla ve açıkça siyasal içerik/görüş paylaşmak, 9 referans), “sosyal ortamda paylaşma” (sosyal medyada değil ama yüz yüze sosyal çevrede, arkadaş meclisinde siyasi fikirlerini paylaşmak, 7 referans). Gençler arasında en yaygın tutum, ifade etmeme/çekingenlik olarak ortaya çıkmıştır; 24 referansla bu kod birçok katılımcının sosyal medyada siyaset konuşmama eğiliminde olduğunu doğrulamaktadır. Yalnızca 9 referans, tam açık ve aktif paylaşıma denk gelmektedir ki bu oldukça düşük bir oran olarak dikkat çekmektedir. 5 referansla dolaylı ifade, yaratıcı yollarla fikir söylemenin var olduğunu ama nispeten nadir olduğunu göstermektedir. Dolaylı ifade örnekleri arasında, mizah amaçlı politik bir karikatürü paylaşmak veya sadece beğenmek (ama kendi yorumunu eklememek) gibi davranışlar sayılmıştır.

Politik içerikleri paylaşım düzeyi kodları bir yelpazenin uç noktalarını temsil eder ve gençler bu yelpaze üzerinde farklı noktalara dağılmıştır. İfade etmeme ile açık ifade birbirinin zıttı konumdadır, dolaylı ifade ise ortada bir yerde geçiş biçimi şeklinde yorumlanabilir. Bazı gençler, normalde hiçbir şey paylaşmazken belli bir olay

karşısında dolaylı da olsa tepkisini gösterebilmektedir. Kodlar arası ilişki özetlenecek olursa, gençlerin büyük kısmı yelpazenin suskun ucunda yer alırken küçük bir kısmı aktif uca yer almaktadır, orta düzeyde ise az sayıda dolaylı ifadeye rastlanmıştır. Ayrıca ortamın güvenliği (kapalı arkadaş grubu vs. açık platform) de paylaşım düzeyini belirleyebilir. Bu kategori, Sessizlik Sarmalı teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde; belirli konularda katılımcıların çoğunluğunun görüşlerini ifade etmekten çekindiği ya da hiç ifade edemediği, buna karşılık bir kısmının ise cesurca fikir beyan etmeyi sürdürdüğü dikkat çekmektedir.

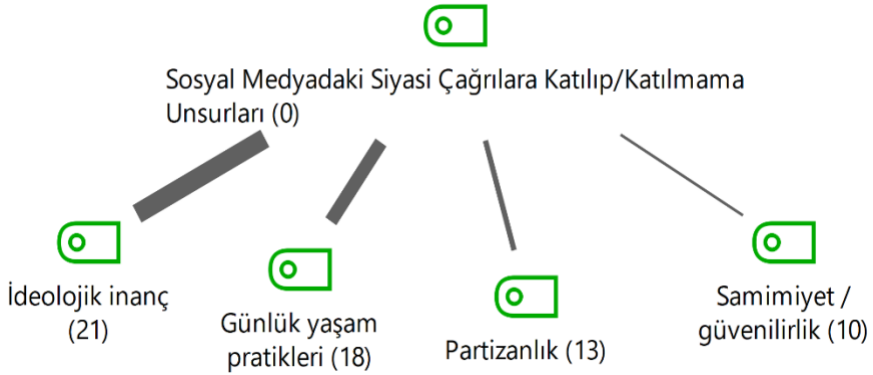

Görsel 8. Politikaya İlgi Düzeyi

Politikaya ilgi düzeyi teması, katılımcı gençlerin genel olarak siyasete ne ölçüde ilgi duyduklarını ve takip ettiklerini sınıflandırmaktadır. Bu kategoride üç temel kod kullanılmıştır: “İlgisiz/düşük düzey” (siyasete karşı hemen hemen hiç ilgi göstermeyen veya nadiren gündemi takip eden, oy verip vermemekte bile kararsız olan gençler, 11 referans), “orta düzey/gündeme göre” (siyasete ara ara ilgi duyan, önemli olaylar veya seçim dönemlerinde gündemi takip eden ama sürekli meşgul olmayan, 14 referans) ve “yoğun takip” (siyaseti yakından takip eden, günlük olarak politik haber okuyan, tartışmaları izleyen, yüksek ilgi düzeyine sahip, 14 referans). İlgi düzeyleri üç farklı düzeyden oluşmaktadır. Bazı katılımcılar, yaşamlarındaki koşullara veya gündemin durumuna göre bu düzeyler arasında geçiş yaptıklarını anlatmışlardır. Örneğin üniversiteye girmeden önce çok ilgili olmayan biri, kampüste tartışmalar içinde kendini bulunca orta düzeyde siyasete ilgisinin arttığını belirtmiştir. Tam tersi şekilde, eskiden siyasi tartışmaları takip eden ama sonrasında bıkkınlık yaşayan bir katılımcı da son dönemde kendini iyice geri çekip ilgisizleştiğini söylemiştir. Orta düzey ilgi düzeyinde ise gündemin çekiciliğine göre gençler bazen yüksek ilgililer grubuna yaklaşmakta, bazen uzaklaşıp ilgisizlere yaklaşmaktadırlar. Bu nedenle ilgi düzeyleri değişken ve dinamik kabul edilebilir. Kodlar arası ilişkide dikkat çekici bir husus, ilgisizliğin nedenleri ile yoğun ilginin motivasyonlarıdır. İlgisizlik kodunun yüksek olduğu durumlar, çoğunlukla bıkkınlık, güvensizlik, “benim sesim bir şeyi değiştirmez” inancı ile ilişkilendirilebilir. Nitekim ilgisiz olduğunu belirten gençler, siyaseti “kısır döngü” olarak niteleyip ümitsizliklerini dile getirmişlerdir. Öte yandan yoğun ilgi

duyanların motivasyonlarına bakıldığında, genellikle sorumluluk bilinci, gelecek kaygısı veya aileden gelen ilgi gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Bir diğer ifadeyle ilgi düzeyi kodları, diğer temalarla nedensel bağlar içindedir: Güvensizlik artarsa ilgi düşer, sorumluluk artarsa ilgi yükselir gibi bir durumdan bahsedilebilir. İlgi düzeyi ile siyasal katılım arasında da doğal bir ilişki söz konusudur. Nitekim Robert Dahl (Akt. Kapani, 2005, s. 131) de siyasal katılmanın boyutlarını ilgi, önem, bilgi ve eylem şeklinde sıralamaktadır. Bu bağlamda ilgi, siyasal gelişmeleri izleme ve takip etme durumunu; önemseme, siyasal olaylara atfedilen değeri; bilgi, söz konusu olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise bireyin siyasal süreçlere aktif biçimde dâhil olmasını tanımlamaktadır.

“Yoğun ilgi, orta ilgi ve ilgisizlik” bir skaladır ve gençler toplumsal olaylara, gündeme ve kişisel motivasyonlarına göre bu skalada hareket edebilmektedir. Toplumsal krizler veya önemli olaylar orta veya düşük ilgili bazı gençleri bir süreliğine yoğun ilgi düzeyine çekebilmektedir. Tersî şekilde, sürekli hayal kırıklığı yaratan gelişmeler de yüksek ilgili gençleri bile siyasetten soğutup orta veya düşük seviyeye geriletebilmektedir. Bu değişken yapı, gençlerin siyasetle ilişkilerinin sabit olmadığını göstermektedir. Nitekim Lüküslü (2009), Tosun (2025) ile Cender ve Kuş’un (2024) Türkiye örneğinde gerçekleştirdikleri çalışmalar, gençlerin siyasete bütünüyle ilgisiz olmadıklarını ancak mevcut siyasal yapıdan duydukları umutsuzluk nedeniyle aktif siyasal katılımdan uzak durduklarını ortaya koymaktadır.

Görsel 9. Sosyal medyadaki siyasi çağrılara katılıp/katılmama unsurları

Bu tema, sosyal medyada karşılaşılan siyasi eylem çağrılarına (online kampanya, imza, protesto daveti vb.) gençlerin katılma veya katılmama kararlarını etkileyen motivasyonları ortaya koymaktadır. Bu kategori dört temadan oluşmaktadır: “İdeolojik inanç” (çağrının savunduğu dava veya fikir, gencin ideolojisiyle ne kadar örtüşüyor, 21 referans), “günlük yaşam pratikleri” (kişisel zaman, iş/okul meşguliyeti, tembellik, üşenme gibi pratik sebepler, 18 referans), “partizanlık” (çağrıyı yapan

kişi/kurumun parti kimliği, 13 referans) ve “samimiyet/güvenilirlik” (çağrının veya kampanyanın gerçekten samimi bir amaç taşıdığına inanma ya da tam tersine göstermelik olduğunu düşünme, 10 referans). Bu kodlar, gençlerin çevrimiçi siyasi mobilizasyonlara katılım konusunda oldukça rasyonel veya eleştirel bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir. En sık bahsedilen kriter ideolojik uyumdur. Günlük yaşam pratikleri kodu, sosyal medyadaki siyasal içeriklere katılma ya da katılmama davranışının günlük bir rutin içerisinde yer aldığını göstermektedir. Partizanlık kodu, gençlerin çağrısı yapan aktöre göre tavır aldığını işaret etmektedir. Buna göre sevdiği bir influencer veya aynı görüşte biri çağrı yaparsa daha ilgili olurken, antipati duyduğu bir kişi yaptığında mesafeli kalır anlamına gelmektedir. Samimiyet/güvenilirlik ise özellikle sosyal medyadaki kampanyaların gerçekten bir amaca hizmet edip etmediğine dair gençlerin şüpheliğini yansıtmaktadır. Gençler siyasal içerik üreten kişileri samimi ve güvenilir buluyorsa buna katılmakta aksi durumda ise bu katılımı göstermemektedirler.

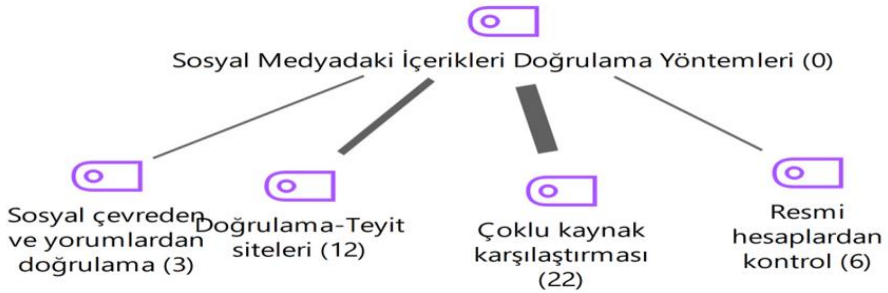

Görsel 10. Sosyal Medyadaki İçeriklere Güven Düzeyi

Sosyal medyadaki içeriklere güven düzeyi temasında, gençlerin çevrimiçi siyasi haber ve paylaşımlara ne ölçüde itimat ettiği incelenmiştir. Bu tema altında üç temel kod belirlenmiştir: “Güvenmeme” (sosyal medyada karşılaştıkları haberlere ve bilgiye güven duymama, içeriklerin doğruluğundan şüphe etme, 38 referans), “şüpheli yaklaşma (şüpheli görme) (sosyal medyadaki içerikleri teyit edilene dek kuşkuyla değerlendirme, her bilgiyi doğru kabul etmeme, 18 referans) ve “güvenilir bulma” (0 referans). Bu kodlar, genç katılımcıların büyük çoğunluğunun sosyal medyadaki siyasi içeriklere temkinli yaklaştığını, görmeden veya inanmadan önce sorguladıklarını göstermektedir. Nitekim Türkiye’de yapılan çalışmalar da kullanıcıların sosyal medyada yer alan haberlere karşı güven düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Balcı & Bekiroğlu, 2014; Olkun, 2017; Beşikçi & Çelikel, 2024; Balcı vd., 2024). Bu açıdan gençler, sosyal medyayı yaygın bir haber kaynağı olarak kullansalar da platformdaki bilgi kirliliğinin farkında olup her içeriğe doğrudan güvenmemektedirler.

Güvenmeme ve şüpheyle yaklaşma kodları birbirini tamamlar biçimde ortaya çıkmıştır. Görüşmelerde sosyal medyadaki siyasi paylaşımlara güvenin düşük olması, gençleri çeşitli doğrulama davranışlarına yöneltmiştir. Örneğin, içeriklere güveni düşük olan katılımcıların bir kısmı, haberlerin doğruluğunu kontrol etmek için çoklu kaynak kullanma veya teyit sitelerine başvurma ihtiyacı hissettiklerini belirtmiştir. Güven eksikliği aynı zamanda gençlerin bilgi tüketiminde yüzeysel/seçici ilgi tarzını benimsemelerine yol açmaktadır. Pek çok genç, sosyal medyada karşısına çıkan politik içerikleri detaylıca irdelemek yerine üstünkörü göz gezdirip hızla geçme eğilimindedir. Bu durum, dijital haberlere yönelik genel bir temkinli takip örüntüsü oluşturmuştur. Kadın-erkek kullanım oranları incelendiğinde, her iki cinsiyetin de sosyal medyadaki içeriklere güveninin düşük olduğu görülmekle birlikte erkek katılımcılar güvensizlik vurgusunu biraz daha sık dile getirmiştir (erkekler 31, kadınlar 25 referans). Bununla birlikte, güvensizlik her iki grupta da baskın olduğu için cinsiyetler arası fark minimal düzeydedir.

Sosyal medyadaki içeriklere dair güven bunalımı, Habermas'ın (2017) kamusal alan kuramı açısından dijital platformun demokratik işlevine yönelik bir risk olarak okunabilir. Habermas'a göre rasyonel-eleştirel tartışma için güvenilir bilgi şarttır ancak gençlerin deneyimleri, sosyal medyadaki içeriklerin genel olarak bu koşulla uyummadığını göstermektedir. Nitekim güven unsuru, demokratik katılımın temel taşlarından biridir ve güven duygusu erozyona uğradığında siyasal katılım da zayıflamaktadır.

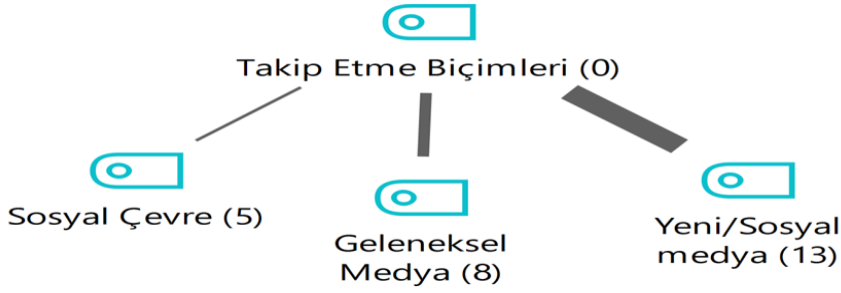
Görsel 11. Sosyal Medyadaki İçerikleri Doğrulama Yöntemleri

Doğrulama yöntemleri teması, gençlerin sosyal medyada karşılaştıkları siyasal içeriklerin güvenilirliğini sınamak için başvurdukları yöntemleri kapsamaktadır. Bu kapsamda dört ana kod saptanmıştır: “Çoklu kaynak karşılaştırması” (bir haberi farklı sosyal medya platformları veya haber sitelerinden kontrol etme, birden fazla kaynaktan doğrulama yapma, 22 referans), “teyit sitelerini kullanma” (Teyit.org gibi profesyonel doğrulama platformlarına başvurarak haberin doğruluğunu araştırma, 12 referans), “resmi hesaplardan kontrol” (şüpheli haberleri resmi kurumların veya

geleneksel büyük medya kuruluşlarının hesaplarından teyit etme, 6 referans) ve “sosyal çevreye danışma (haberlerin altında yapılan yorumları okuma veya güvendiği arkadaşlarına sorarak doğru olup olmadığını anlamaya çalışma, 3 referans). Bu kodlar, gençlerin sosyal medyada maruz kaldıkları bilgiye karşı aktif bir doğrulama çabası içinde olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, doğruluğundan emin olmadıkları bir iddia ile karşılaştıklarında hemen inanmak yerine farklı mecralara bakmak, gerekirse ilgili otorite kaynaklarını kontrol etmek ya da güvendikleri kişilerle fikir alışverişinde bulunmak gibi stratejiler izlediklerini belirtmişlerdir.

Doğrulama kodları büyük ölçüde güven eksikliği koduyla ilişkilidir, yani içeriklere güven düzeyi düşük olan gençler, bu güvensizliği telafi etmek için doğrulama yöntemlerine başvurmaktadır. Çoklu kaynak kullanımı ile teyit sitelerini kullanma kodları arasında da tamamlayıcı bir ilişki bulunmaktadır. Haberin önemine göre gençler bazen birkaç farklı kaynağı kıyaslamakla yetinirken bazen doğrudan uzman teyit platformlarına başvurmaktadır. Resmi kaynaklardan kontrol ve sosyal çevreye danışma ise daha az başvurulan yöntemlerdendir. Tüm bu yöntemler birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin dijital ortamda pasif bir haber tüketicisi olmadıkları, tersine aktif birer okur profili çizdikleri söylenebilir. Cinsiyet bağlamında, erkek katılımcıların doğrulama faaliyetlerine biraz daha fazla atıf yaptığı görülmüştür (erkekler 26, kadınlar 17 referans). Bu durum, erkeklerin teknoloji kullanım pratikleri ya da siyasi enfomasyona yaklaşımları gereği biraz daha fazla doğrulama eğiliminde olabileceğini düşündürse de her iki cinsiyette de genel olarak bilgi doğrulama konusunda belli bir farkındalık görülmemektedir.

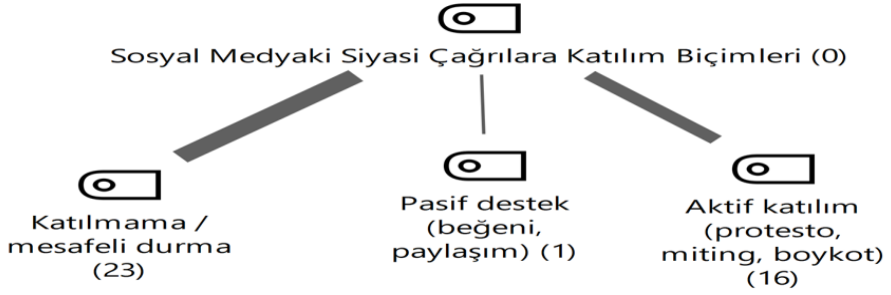
Gençlerin sosyal medyada edindikleri bilgiyi birden fazla kaynaktan doğrulama ihtiyacı duyması, onların dijital medya okuryazarlığı becerilerinin bir yansıması olarak görülebilir. Bu olgu, geleneksel anlamda gündemi tek bir kitlesel medyadan öğrenen pasif kitle modelinden, aktif ve çok-kanallı haber tüketicisi modeline geçişi göstermektedir (Gil de Zúñiga vd., 2017). Özellikle çatışma ve kriz dönemlerinde sahte haberlerin hızla yayılması, doğrulama platformlarını güvenilir bilgiye erişimde kritik bir aktör hâline getirmektedir (Delal Abanoz & Kocaman, 2025). Bu bağlamda, genç katılımcıların teyit mekanizmalarına başvurması dikkat çekici bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Bu tema özelinde genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, gençler sosyal medyada maruz kaldıkları bilgi kirliliğini fark etmekte ve demokratik katılım için hayati olan doğru bilgiye ulaşmak adına çaba harcamaktadırlar.

Görsel 12. Takip Etme Biçimleri

Takip etme biçimleri temasında, gençlerin siyasal gelişmeleri hangi yollarla ve kanallardan izlediği ele alınmıştır. Bu başlık altında üç alt kod tanımlanmıştır: “Yeni/sosyal medya üzerinden takip” (X, Instagram, YouTube gibi dijital ve sosyal medya mecralarını birincil haber kaynağı olarak kullanma, 13 referans), “geleneksel medya üzerinden takip” (televizyon haber bültenleri, gazeteler veya radyo gibi klasik medya araçlarıyla siyasal gündemi izleme, 8 referans), “sosyal çevreden öğrenme” (arkadaş, aile veya iş/okul ortamındaki sohbetler yoluyla gündemden haberdar olma, 5 referans). Bu kodlar, gençlerin büyük ölçüde dijital platformlar aracılığıyla siyasetle ilgili haberlere eriştiğini ancak bunu yaparken herkesin aynı düzeyde ve yöntemle takip etmediğini göstermektedir. Birçok katılımcı için X’teki akış veya Instagram’daki haber sayfaları günlük bilgi edinme rutininin bir parçası olarak görülmektedir. Daha az sayıda katılımcı geleneksel TV haber bültenlerini düzenli takip ettiğini belirtmiştir. Bazı gençler ise siyasetten haberdar olmayı bilinçli bir öncelik haline getirmediklerini, önemli bir olay varsa zaten çevrelerinden duyduklarını ifade etmişlerdir.

Yeni medya ve geleneksel medya kullanım kodları, gençlerin karma bir medya ortamında yaşadığını ortaya koymaktadır. Bir kısım katılımcı tüm haber akışını sosyal medyadan alırken (örneğin X bildirimleri veya YouTube haber kanalları), bazıları hâlâ akşam haberlerini izlemeyi sürdürmekte ve her iki yöntemi de kombine etmektedir. Sosyal çevreden öğrenme kodu ise özellikle gündemi aktif takip etmeyen gençler arasında yaygındır. Bu katılımcılar siyasetle doğrudan ilgilenmeseler de aile ve arkadaş çevresinden gelen konuşmalar sayesinde önemli olaylardan haberdar olduklarını aktarmışlardır.

Görsel 13. Sosyal medyadaki siyasi çağrılara katılım biçimleri

Sosyal medyadaki siyasi çağrılara katılım biçimleri teması, çevrimiçi platformlarda karşılaşılan eylem çağrılarında (online imza kampanyaları, protesto gösterisi duyuruları, boykot çağrıları, bağış kampanyaları vb.) gençlerin nasıl tepki verdiğini, fiilen katılım gösterip göstermediklerini sınıflandırmaktadır. Bu tema altında üç ana kod tanımlanmıştır: “Katılmama/mesafeli durma” (sosyal medyada gördüğü siyasi eylem çağrılarında hiçbir şekilde katılmama, imza vermeme, etkinliklere gitmeme ve genel olarak mesafeli yaklaşma, 23 referans), “pasif destek” (siyasi çağrı içeriklerini sadece beğenme, paylaşma gibi platform içi etkileşimlerle destekleme fakat aktif katılıma dönüşecek adım atmama, 1 referans) ve “aktif katılım (bir siyasi çağrı sonucunda eyleme geçme, örneğin sosyal medya üzerinden organize edilen bir protestoya fiilen katılma, mitinge gitme, boykot kampanyasına dahil olma gibi aktif davranışlar, 16 referans). Kod frekanslarından da anlaşılacağı üzere, gençlerin önemli bir kısmı sosyal medyada maruz kaldıkları politik çağrılara cevapsız bırakmaktadır. Aktif katılım bildiren referanslar ise görece az olsa da dikkat çekmektedir.

Bu temadaki kodlara daha yakından bakıldığında; gençler ya hiç katılmamakta ya da nadiren de olsa tam katılım göstermektedir. Kodlar arası ilişkileri anlamak için bu bulguyu, katılıp/katılmama unsurları (motivasyonlar) temasıyla birlikte ele almak faydalı olacaktır. Nitekim katılımcıların bu konudaki anlatımlarından, neden katılmadıklarına veya ne zaman katıldıklarına dair rasyonel filtreler uyguladıkları anlaşılmaktadır. Öte yandan aktif katılım gösteren az sayıdaki genç, genellikle ideolojik inanç koduyla örtüşen durumlarda harekete geçmiştir. Ayrıca aktif katılımcılar, çağrıyı yapan parti veya liderle partizan bir bağ kuruyorlarsa katılma ihtimallerinin arttığını, tam tersine karşıt görüşten bir grup çağrı yapıyorsa mesafeli durduklarını ifade etmektedirler. Kısacası, katılım biçimleri açısından baktığımızda gençler sosyal medyadaki politik çağrılara genelde temkinli yaklaşmakta ancak kendi değer süzgeçlerinden geçen ve güvenilir buldukları istisnai durumlarda meydanlara da çıkmaktadırlar.

Kod Sistemi	Kadınlar	Erkekler	TOP...
> Gençlerin Sosyal Medyada Katılımını Artırma Önerileri	16	25	41
> Gençlerin Siyasal Katılımı İçin İçerik Biçimleri	14	12	26
> Siyasal Katılım Azaltan Faktörler	30	69	99
> Siyasal Katılımı Artıran Faktörler	24	18	42
> Sosyal Medyadaki İçerikleri Doğrulama Yöntemleri	17	26	43
> Sosyal Medyadaki İçeriklere Güven Düzeyi	25	31	56
> S.M'deki Siyasi Çağrılara Katılıp/Katılmama Unsurları	28	34	62
> Sosyal Medyadaki Siyasi Çağrılara Katılım Biçimleri	18	22	40
> Çekinceler	17	22	39
> Politik İçerikleri Paylaşım Düzeyi	25	20	45
> İçerik Türleri	6	15	21
> Sosyal Medyadaki Politik İçeriklere İlgili Düzeyi	28	27	55
> Takip Etme Biçimleri	13	13	26
> Politikaya İlgili Düzeyi	18	21	39
Σ TOPLAM	279	355	634

Görsel 14. Cinsiyete göre kodların dağılımı (kod matrisi)

Cinsiyet matrisinden elde edilen veriler bir bütün olarak ele alındığında, erkek katılımcıların siyasal katılım bağlamında en çok “azaltan faktörler” (güvensizlik, kutuplaşma, linç kültürü) üzerinde yoğunlaştığı, buna karşılık kadın katılımcıların daha çok “paylaşım düzeyi” (ifade etmeme, çekingenlik) ve “risk/itibar kaygısı”na dikkat çektiği görülmektedir. Erkeklerde “doğrulama yöntemleri” ve “içeriklere güven” kodları görece daha yüksek görülmektedir, bu durum onların “aktif okur” profili sergilediğine işaret etmektedir. Kadınlarda ise siyasal çağrılara dair kodlama oranı da yüksek olmakla birlikte, katılım davranışlarında daha çok çekinceler (imaj kaygısı, linç edilme veya kurumsal baskı) belirleyici olmaktadır. İlgili düzeyi her iki cinsiyette de benzer oranlarda seyretse de kadınlar paylaşım konusunda daha temkinli, erkekler ise daha çok “gündem ve lider/parti odaklı” içeriklerle ilgilenmektedir. Takip etme biçimleri açısından fark gözlenmezken, içerik türleri kodunda erkekler daha baskın görülmektedir. Özetle, erkeklerde siyasal güven krizini ve doğrulama çabalarını yansıtan kodlar öne çıkarken, kadınlarda sessizlik sarmalı ve oto-sansür mekanizmalarını gösteren kodlar daha yoğun gözlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, gençlerin sosyal medyada siyasal katılım pratiklerini çok boyutlu olarak incelemiş ve elde edilen bulgular, dijital alanın hem demokratik fırsatlar hem de yapısal engeller barındırdığını ortaya koymuştur. Bulgular göstermektedir ki gençler, sosyal medya sayesinde gündemi daha kolay takip etmekte, yaratıcı ve samimi içeriklerle karşılaştıklarında siyasal sürece daha fazla ilgi göstermekte ve potansiyel olarak katılım davranışına yönelebilmektedir. Ancak bu potansiyelin önünde ciddi bariyerler vardır, siyasete yönelik genel güvensizlik, kutuplaşma ve linç kültürü, sansür ve hukuki riskler gençlerin aktif katılımını baskılamakta ve onları sessizlik sarmalı içine çekmektedir. Özellikle imaj kaygısı, dışlanma korkusu ve çevre baskısı, gençlerin sosyal medyada açıkça fikir beyan etmelerini zorlaştırmaktadır. Bunun

yerine çoğu genç ya hiç paylaşım yapmamakta ya da yalnızca kendilerini güvende hissettikleri yüz yüze ortamlarda görüş bildirmektedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu önemli bir bulgu da gençlerin siyasete ilgisiz olmadıkları, aksine orta ve yüksek düzeyde ilgi gösterdikleri, fakat bu ilginin katılıma dönüşmediğidir. Yani siyasal ilgisizlikten çok, güven eksikliği ve risk algısı katılımı frenleyen temel unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda sosyal medyada politik içeriklere yönelik temkinli takip ve doğrulama davranışları dikkat çekmektedir. Gençler, sosyal medyadaki içeriklere çoğunlukla şüpheyile yaklaşmakta, çoklu kaynak kontrolü ve teyit siteleri gibi yöntemlere başvurmaktadır. Bu da onların pasif tüketicisi değil, “aktif ve şüpheli okur” profiline sahip olduklarını göstermektedir.

Gençlerin sosyal medyada siyasal katılımı üzerine yapılan bu nitel analiz, gençlerin dijital platformlarda siyasete dair tutum ve davranışlarının karmaşık bir etkileşim ağından etkilendiğini ortaya koymuştur. Bir yanda sosyal medya, gençlere bilgiye hızlı erişim, esnek ifade olanakları ve yeni nesil aktivizm biçimleri (ör. hashtag kampanyaları, çevrimiçi imza kampanyaları) sunarak demokratik katılımı kolaylaştırma potansiyeli taşımaktadır. Diğer yandan ise aynı mecra, dezenformasyon, kutuplaşma, çevrimiçi zorbalık (linç) ve gözetim/sansür gibi sorunlar barındırarak gençlerin özgürce katılımını engellemektedir. Buradan hareketle sosyal medyanın siyasal katılım noktasında fırsatlar kadar riskleri de içinde barındıran bir mecra olduğu söylenebilir.

Elde edilen bulgulara göre gençlerin önemli bir kısmı, sessizlik sarmalı etkisiyle sosyal medyada görüşlerini saklama eğilimindedir ancak bu suskunluk ilgi eksikliğinden ziyade güvensizlik ve korku kaynaklıdır. Gençler aslında ülke gündemini yakından takip etmekte, toplumsal meselelere duyarlı olmaktadır. Fakat otosansür mekanizmaları (çevre baskısı, linç tehdidi, hukuki risk) ve siyaset kurumuna duyulan genel güven erozyonu, bu ilgiyi açık katılıma dönüştürmenin önünde bariyerler oluşturmaktadır. Bunun sonucunda gençler, daha çok pasif ya da dolaylı katılım stratejilerine yönelmekte, fikirlerini açıkça savunmak yerine dolaylı yollarla ifade etmeyi ya da yalnızca güvendikleri özel ortamlarda konuşmayı tercih etmektedirler.

Ortaya çıkan bu tablo, Türkiye’de sosyal medyanın bir “dijital kamusal alan” olarak işlev görmesinin önündeki engellere işaret etmektedir. Habermas’ın kamusal alan ideali, herkesin eşit ve korkusuzca katıldığı bir tartışma platformunu gerektirmektedir. Oysa araştırma sonuçları, gençler için dijital kamusal alanın henüz bu ideale yaklaşmadığını göstermektedir. Katılım, belirli gruplar (daha cesur veya belirli ideolojiye mensup azınlıklar) lehine asimetrik olarak şekillenmektedir.

Öte yandan, araştırmada gençlerden gelen çözüm önerileri de dikkat çeken bir başka noktadır. Buna göre genç bireyler, siyasetin dili ve yönteminde değişim talep

etmektedir. Daha samimi, yaratıcı ve dürüst bir iletişim biçimi, gençlerin güvenini kazanmanın ön koşulu olarak görülmektedir. Yine gençler, eğitim ve katılımcı kurumlar vasıtasıyla güçlendirilmek istemektedir. Bu bağlamda dijital okuryazarlıklarının artırılması, yanlış bilgiyle mücadele kapasitelerinin geliştirilmesi ve gençlik meclisi gibi yapıların etkinleştirilmesi, onları siyasete çekebilecek adımlar olarak sunulmuştur.

Cinsiyet farklılıkları incelendiğinde, erkeklerin daha çok güven ve doğrulama kodlarına yöneldiği, kadınların ise risk ve oto-sansür kaynaklı çekincelere odaklandığı görülmüştür. Dolayısıyla erkeklerde siyasal güven krizi ön plana çıkarken, kadınlarda toplumsal ve kurumsal baskılar nedeniyle ifade etmeme ve suskunluk daha yoğun yaşanmaktadır.

Gençler sosyal medyayı bir tür alternatif kamusal alan olarak kullanmakta ancak bu alan Habermas'ın öngördüğü demokratik kamusalıktan henüz uzak görünmektedir. Yine de araştırmada ortaya çıkan çözüm önerileri, daha samimi ve güvenilir bir siyaset dili, yaratıcı içerik formatları, medya okuryazarlığının geliştirilmesi ve gençlik meclislerinin güçlendirilmesi gençlerin katılımını artırabilecek somut adımlar olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, siyasal iletişim aktörlerinin gençlerin beklentilerini dikkate alarak daha güvenilir, kapsayıcı ve yaratıcı yöntemler geliştirmesi, demokratik katılımın güçlenmesi açısından kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal medyada gerçekleştirdikleri siyasal etkileşimler incelenmiş ve dijital platformların Habermas'ın kamusal alan kavramı çerçevesinde nasıl işlediği ortaya konulmuştur. Bu çalışma nitel bir araştırma tasarımına dayandığı için daha sınırlı bir örneklemle gerçekleştirilmiştir. Gelecekteki araştırmalar, nicel bir yöntem üzerinden kurgulanarak daha geniş bir örneklemle gerçekleştirilebilir. Yine gelecekte yapılacak araştırmalarda sadece gençler özelinde değil; X, Y ve Z kuşakları üzerine karşılaştırmalı bir analizle farklı yaş gruplarının makro düzeyde medya ve siyasete, mikro düzeyde ise kamusal alan-siyaset ve dijital medyaya bakış açıları kıyaslamalı bir biçimde mercek altına alınabilir. Bunların yanı sıra yapılacak araştırmalarda, klasik seçmen odaklı bir yaklaşım yerine doğrudan siyasal aktörlerle görüşmeler yapılarak siyasilerin dijital medyadaki etkileşim pratikleri, demokratik siyasal katılıma bakış açıları ve siyasal iletişim stratejileri keşfedilebilir.

Extended Abstract

This study, titled 'Social Media as a New Public Sphere: Young People's Experiences of Political Participation,' aims to examine the political interactions of university students aged 18–24 on social media and reveal how digital platforms function within the context of Habermas's concept of the public sphere. Conducted using a qualitative research approach, the data obtained from in-depth interviews were analysed thematically using MAXQDA software. The research findings paint a multidimensional portrait of young people's experiences of political participation via social media. There are notable intersections and common themes among these themes. For example, the phenomenon of distrust played a central role in multiple themes. Distrust (distrust of political institutions) was identified as a barrier that alienated participants from politics among the Factors Reducing Participation, while a general lack of trust was also present in the background of the Reservations and Level of Sharing themes (reasons for not expressing oneself). Furthermore, the presence of the sincerity/trustworthiness code among the Participation/Non-participation Elements indicates that young people question the trustworthiness of a political action before engaging in it. In this context, the issue of trust arises at every stage of young people's political participation: when receiving news (they have a low level of trust in social media content and turn to fact-checking sites), when expressing opinions (they are hesitant due to security concerns), and when taking action (they do not participate if they do not trust the call to action). This finding confirms a point emphasised in the literature: trust is the fundamental capital of democratic participation. When this capital weakens among young people, participation also weakens.

The code frequency analysis reveals that the confidence and scepticism cluster (distrust, lack of confidence, viewing with suspicion, comparison of multiple sources) stands out as the most prominent group. This indicates that young people approach political content on social media cautiously and have made verification practices routine. In addition, barriers to participation (superficial/selective interest, indifference/weariness, polarisation and lynch culture, not expressing oneself, not participating) stand out with high frequency, indicating that the crisis of trust and climate of polarisation prevailing in the digital environment pushes young people into passivity and a spiral of silence. In contrast, the filters in the decision to participate (ideological beliefs, daily life practices, sincerity/trustworthiness) show that young people make rational choices, not participating in every call but prioritising ideological compatibility and sincerity criteria. In the category of participation behaviour and means of expression, it is seen that the rates of active participation and open expression are very low, with the majority remaining silent or sharing their opinions only face-to-face. In terms of interest levels, interest has not completely

disappeared, with moderate and intense levels of follow-up maintaining their presence at certain rates.

Finally, in the section on communication language and content preferences, it was found that young people emphasised a 'candid and trustworthy political language' the most, valued informative and impartial content, and were more open to entertaining/short/humorous formats than traditional propaganda. Overall, this frequency analysis shows that young people are not indifferent to political content but are cautious due to mistrust and polarisation and therefore remain mostly silent or selective. On the other hand, it indicates that participation potential could increase if a reliable and creative communication style is provided.

Young people use social media as a kind of alternative public sphere, but this sphere still seems far removed from the democratic public sphere envisaged by Habermas. Nevertheless, the solutions proposed in the study can be considered concrete steps that could increase youth participation, such as a more sincere and trustworthy political language, creative content formats, the development of media literacy, and the strengthening of youth councils. In this context, it is critically necessary for political communication actors to develop more reliable, inclusive, and creative methods, taking into account the expectations of young people, in order to strengthen democratic participation.

In conclusion, this study examined the political interactions of university students on social media and revealed how digital platforms function within the framework of Habermas' concept of the public sphere. As this study is based on a qualitative research design, it was conducted with a more limited sample. Future studies could be designed using quantitative methods and conducted with a larger sample. Furthermore, future research could focus not only on young people but also on a comparative analysis of the X, Y, and Z generations, examining the perspectives of different age groups on media and politics at the macro level and on the public sphere, politics, and digital media at the micro level. In addition, future research could explore interaction practices in digital media, perspectives on political participation, and political communication strategies by conducting interviews directly with political actors, rather than adopting a traditional voter-focused approach.

Kaynakça | References

- Alodat, A. M., Al-Qora'n, L. F., & Abu Hamoud, M. (2023). Social media platforms and political participation: A study of Jordanian youth engagement. *Social Sciences*, 12(7), 402. <https://doi.org/10.3390/socsci12070402>
- Avcil, C. (2021). Kamusal alanı dijitalleşme çerçevesinde yeniden okumak. *Liberal Düşünce Dergisi*, 26(103), 81–100. <https://doi.org/10.36484/liberal.954382>
- Bal, E. (2025). Sosyal medyanın çelişkili yüzü: Politizasyon umudundan depolitizasyon gerçeğine. E. Bal & U. Çağlak (Ed.), *Sosyal Medya Güncel Teorik Tartışmalar* içinde. (ss. 11-49) Çizgi Kitabevi.
- Bal, E., & Delal, Ö. (2019). Siyasal bilgilenmede Twitter kullanımı üzerine panoramik bir değerlendirme. *Social Sciences (NWSASOS)*, 14(3), 118–132. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.3.3C0188>
- Balcı, Ş. & Bekiroğlu, O. (2014). Medyanın kritik ve süregen dönemi: Üniversite öğrencilerinin gözünden medya haberlerinin güvenilirliği. *Selçuk İletişim*, 8(2), 192–217. <https://doi.org/10.18094/si.98299>
- Balcı, Ş., Sarıtaş, H., İldız, S., & Mohammed, R. (2024). Sosyal medyaya güven düzeyinin dijital ortamlarda sağlık bilgisi edinme ve teyit davranışı üzerindeki etkisinde kullanım süresinin aracılık rolü. *Yeni Medya*, 16, 122–143.
- Bekiroğlu, O. & Şen, O. (2025). Kamunun hayat bul(ama)dığı alan? Dijital kamusal alanın imkân ve açmazları üzerine. E. Bal & U. Çağlak (Ed.), *Sosyal Medya Güncel Teorik Tartışmalar* içinde. (ss. 11-49) Çizgi Kitabevi.
- Benhabib, S. (1992). *Situating the self: Gender, community, and postmodernism in contemporary ethics*. Routledge.
- Beşikci, S., & Çelikkol, Ş. (2024). Sosyal medya haberlerine güven ve doğrulama: Üniversite öğrencileri üzerine bir saha araştırması. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 47, 263–288. <https://doi.org/10.31123/akil.1558740>
- Cender, B., & Kuş, Z. (2024). Gençlerin dijital ortamlarda siyasal katılımları. *Türkiye'de Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 126–146.
- Dean, J. (2003). Why the Net is not a public sphere. *Constellations: An International Journal of Critical and Democratic Theory*, 10(1), 95–112.
- Delal Abanoz, Ö. & Kocaman, M. T. (2025). How impartial are fact-checking platforms? An analysis of the Israel-Hamas conflict. *Mediální studia*, 19(1), 32–53.
- Fraser, N. (1990). Rethinking the public sphere: A contribution to the critique of actually existing democracy. *Social Text*, (25/26), 56–80. <https://doi.org/10.2307/466240>
- Gil de Zúñiga, H., Weeks, B., & Ardèvol-Abreu, A. (2017). Effects of the news-finds-me perception in communication: Social media use implications for news seeking and learning about politics. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 22(3), 105–123. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12185>
- Göle, N. (1991). *Modern mahrem: Medeniyet ve örtünme*. Metis Yayınları.
- Gümüş, S. (2023). Sosyal medyanın kamusal alan temsiliyeti üzerine bir tartışma. 4. Boyut

- Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 22, 21-48.
<https://doi.org/10.26650/4boyut.2023.1264171>
- Habermas, J. (2004). Kamusal alan (M. Özbek & C. Balcı, Çev.). M. Özbek (Ed.), *Kamusal alan* (ss. 95-132). Hil Yayın.
- Habermas, J. (2017). *Kamusal alanın yapısal dönüşümü* (T. Bora & M. Sancar, Çev.). İletişim Yayınları.
- Kapani, M. (2005). *Politika bilimine giriş*. Bilgi Yayınevi.
- Kellner, D. (2015). Tabandan küreselleşme: radikal demokratik bir teknopolitikaya doğru. T. Kurtarıcı (Çev.). M. Özbek (Ed.). *Kamusal Alan içinde*. Hil Yayın.
- Lüküslü, D. (2009). *Türkiye’de “gençlik miti”: 1980 sonrası Türkiye gençliği*. İletişim Yayınları.
- Mardin, Ş. (2017). *Türkiye’de toplum ve siyaset: Makaleler 1*. M. Türköne & T. Önder (Ed.). İletişim Yayınları.
- Noelle-Neumann, E. (1984). *The spiral of silence: Public opinion—Our social skin*. Chicago: University of Chicago Press.
- Olkun, E. O. (2017). *Haber ve güven: Sosyal algılamada medya haberlerinin güvenilirliği*. Literatürk Academia Yayınları.
- Şen, A. F. & Taş, H. (2021). Gençlerin dijital kamusal alan pratikleri: "Gri Bölge" gençlik inisiyatifi örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 12(23), 58-86.
- Tosun, A. (2025). Z kuşağı bireylerin sosyal medya kullanımı ve siyasal katılımı tutumları üzerine bir inceleme. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 56, 841-867.
- Tüfekçi, Z. (2014). The medium and the movement: Digital tools, social movement politics, and the end of the free rider problem. *Policy & Internet*, 6(2), 202-208.
<https://doi.org/10.1002/1944-2866.POI362>
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(5), 543-559.
- Uslu, F. & Demir, E. (2023). Nitel bir veri toplama tekniği: Derinlemesine görüşme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40(1), 289-299.
<https://doi.org/10.32600/huefd.1184085>
- Yaylagül, L. (2016). *Kitle iletişim kuramları: Egemen ve eleştirel yaklaşımlar*. Dipnot Yayınları.